

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดในชั้นพนักงานสอบสวน
ชื่อผู้เขียน	พศวีร์ อธิชัยชนพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

ความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมชั้นพนักงานสอบสวนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีปัจจัยที่นำมาสู่ความผิดพลาดหลายประการด้วยกัน เช่น ระบบการสอบสวนขาดการตรวจสอบดุลที่มีประสิทธิภาพ การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนที่มุ่งแสวงหาแต่พยานหลักฐานที่พิสูจน์ความผิดโดยละเลยการแสวงหาพยานหลักฐานที่พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา หรือความบกพร่องที่เกิดขึ้นในชั้นร้องทุกข์กล่าวโทษ เช่น ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวโทษอาจคลั่งแค้นผู้บริสุทธิ์โดยการนำความเท็จมาแจ้ง หรือเข้าใจผิดว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดจึงมาร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือแม้กระทั่งในกรณีที่พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนโดยไม่รอบคอบหรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ชักจูง หลอกลวงหรือใช้กำลังข่มขู่เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพ รวมทั้งการสร้างพยานหลักฐานเท็จเพื่อปรักปรำผู้ต้องหา

นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีปัจจัยที่นำมาสู่ความผิดพลาดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ ความผิดพลาดที่มีสาเหตุมาจาก “การบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมที่ขาดประสิทธิภาพ” ซึ่งเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดจนได้รับความเสียหาย ซึ่งบุคคลเหล่านั้นจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนจำนวนมาก ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจนได้รับความเสียหายเนื่องจากต้องถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวนเป็นเวลาสูงสุดถึง 84 วัน ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้งชื่อเสียงทางทำมาหาได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่ต้องเข้ามาเยียวยาโดยการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดที่ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ในมาตรา 40(5) บัญญัติให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้กำหนดเงื่อนไขในการจ่ายค่าทดแทนให้เฉพาะจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการและถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีโดยปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดีหรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดนั้นว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ดังนี้จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่ได้ให้ความคุ้มครองในกรณีของผู้ต้องหาที่ถูกดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องเนื่องจากมีพยานหลักฐานเพียงพอที่เชื่อได้ว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิดมีผลทำให้บุคคลที่มีสถานะเป็นเพียงผู้ต้องหาไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดในชั้นพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับบุคคลที่ตกอยู่ในสถานะจำเลย

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะทำการศึกษาถึงกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาและมาตรการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ต้องหาของต่างประเทศเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยการกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องเนื่องจากมีพยานหลักฐานเพียงพอที่เชื่อได้ว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย และให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40(5) ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา รวมทั้งเพื่อคืนความเป็นธรรมและสร้างหลักประกันให้แก่ผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับ ความเสียหายจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดในชั้นพนักงานสอบสวนต่อไป

Dissertation Title	Compensations for the alleged offenders caused by a miscarriage of justice in the official inquiry stage.
Author	Pasavee Atichaitanaphong
Thesis Advisor	Associate Professor Achariya Chutinun
Department	Laws
Academic Year	2013

ABSTRACT

Many factors lead to a miscarriage of justice in the official inquiry stage in Thailand; for example, an unbalanced and ineffective investigation system, the collection of evidence by inquiry officials aimed at incriminating anyone rather than the alleged offenders, the injured person maliciously giving false statements to inquiry officials or misleading them about the alleged offender. There have even been cases where an inquiry official has acted incautiously and wrongfully by coercing, inducing, compelling and committing acts of violence against alleged offenders in order to force them to confess, including perjuring themselves by giving untrue evidence against them.

Apart from the above-mentioned factors, another important factor leading to the miscarriage of justice is “an ineffective system of judicial administration”. In other words, it is not the case that inquiry officials intend to act incautiously or negligently, but they focus on exercising their legal rights within authority. However, these rights affect the liberty of the alleged person to the extent that they are severely damaged. In this case, the alleged offenders are not protected by the Act on liability for the wrongful act of official B.E. 2539.

Such a miscarriage of justice affects many alleged offenders who are mistakenly brought into an unfair judicial system that causes them injury from being held in custody during the inquiry stage for a period of up to 84 days. This has a devastating effect on their lives, bodies and minds, as well as the relationship within their families, including their reputation. As a result, the official involved should be held responsible for paying compensation to those who are found to have not been involved in committing any crime, but who have suffered from mistakes made by the official inquiry.

Nowadays, there are two laws related to this issue, the first of which is the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540, according to Article 40 states that

“A person shall have the rights in judicial process as follow;

(5) An injured person, defendant, and witness in criminal case have the right to protection, necessary and proper assistant from the state. Emolument, compensation and essential expenditure shall be governed by the provision of law.”

The second is the Damages for the Injured Person and Compensation and Expense for the Accused in a Criminal Case Act, B.E. 2544 (2001), which directly prescribes the conditions to remedy wrongfully-alleged offenders. This Act allows compensation to be paid only in the cases involving the public prosecutor. According to section 20 states that

“The accused who is entitled to compensation and expense under this Act shall:

- (1) be the accused prosecuted by the public prosecutor;
- (2) being in custody during trial; and
- (3) not being the person who committed the offense upon clear evidence and the charge has been withdrawn during trial or the final judgment of such case stating that the fact to the case is conclusive that the accused is not the person who committed the offense or such act is not an offense.

If, in the case where there are many accused person and any of such person has died before the final judgment has been made, the committee has determined the compensation and expense to be paid for the accused that still alive and such circumstance related to the nature of the offense, the death accused shall entitle to the compensation and expense under this act.

From this section, it seems that Thai law currently makes no provision for remedy in the inquiry stage; therefore, compensation cannot be paid in cases of miscarriage of justice at the stage of an official inquiry, which is extremely unfair for alleged offenders. Thus, it is essential to revise the Thai criminal compensation law and evaluate measures in other countries' law to provide a model for the Injured Person and Compensation and Expense for the Accused in Criminal Case Act, B.E. 2544 (2001) by focusing on making compensation available in the inquiry stage to alleged offenders who are confined to jail during the investigation process. This will improve Thailand's criminal judicial process, as well as certifying the liberty of alleged offenders. The amended provisions will comply with Article 40 of the Constitution of the

Kingdom of Thailand B.E. 2540 regarding the rights of alleged persons, as mentioned above. Moreover, it will be fair for alleged offenders who suffer from a miscarriage of justice in the inquiry stage in the future.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นซึ่งเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งของท่านอาจารย์เป็นผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะและอาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งให้ข้อคิดและคำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์สมดังเจตนารมณ์ของผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นายเรืองกิตติ์ ตรีปัญญาศิลป์ ผู้เป็นบิดาและนางสาวกัญญนันท์ อธิชัยชนพงศ์ ผู้เป็นมารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงจนสำเร็จ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นายอชิตศักดิ์ บรรจงโพธิ์กลาง นายศิริพัฒน์ บุญมี นายสาธิต อารยเวชกิจและนายวิสุทธิ์ พุฒพวง ที่ได้มอบโอกาส ความรู้ ประสบการณ์และคำแนะนำอันมีค่าอย่างยิ่งในการทำงานซึ่งผู้เขียนสามารถนำมาปรับใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้โดยตรง สุดท้ายผู้เขียนขอขอบคุณญาติพี่น้องและเพื่อนสนิทของผู้เขียนทุกท่านล้วนเป็นกำลังใจและมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ทั้งนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าโดยส่วนดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบแด่ บิดา มารดา และอาจารย์ทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ปฐมพร ตรีปัญญาศิลป์